

Strasburg, dnia 7.6.2016 r.
COM(2016) 377 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Plan działania na rzecz integracji obywateli państw trzecich

1. WPROWADZENIE

Spółeczeństwa europejskie są i w dalszym ciągu będą coraz bardziej zróżnicowane. Obecnie w UE przebywa 20 mln obywateli państw trzecich, co stanowi 4 % jej ogółu ludności¹. Mobilność ludzka w różnym stopniu i z wielu różnych powodów będzie stanowiła nieodłączną cechę zarówno Europy XXI wieku, jak i całego świata, co oznacza, że UE nie tylko musi zwiększyć wysiłki w zakresie zarządzania przepływami migracyjnymi, ale także w zakresie realizowanej przez siebie polityki integracyjnej w odniesieniu do obywateli państw trzecich².

Już od wielu lat UE wspiera państwa członkowskie w realizacji ich polityk integracyjnych. W 2014 r. Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych potwierdziła europejskie Wspólne podstawowe zasady polityki integracji imigrantów przyjęte w 2004 r., w których określono wspólne podejście do integracji obywateli państw trzecich w całej UE³. W 2011 r. Komisja Europejska przyjęła Europejski program⁴ integracji obywateli państw trzecich, w którym wezwała do wzmocnionego i spójnego podejścia do integracji w różnych obszarach polityki i na różnych poziomach rządowych. Przez te lata wiele państw członkowskich opracowało swoje własne polityki integracyjne, uzależnione od ich krajowych kontekstów, a UE odgrywała ważną rolę we wspieraniu niektórych ich działań.

Niezależnie od poczynionych wysiłków obywatele państw trzecich w UE wciąż znajdują się w gorszej sytuacji niż obywatele Unii Europejskiej pod względem zatrudnienia, edukacji oraz wyników w zakresie włączenia społecznego⁵. Jednocześnie środki podjęte niedawno w celu poprawy zarządzania dużą liczbą osób wymagających ochrony, z którym zmagają się obecnie UE, w tym środki dotyczące relokacji i przesiedleń⁶, uwydatniły potrzebę opracowania skutecznych strategii integracji przez państwa członkowskie posiadające mniejsze doświadczenie w dziedzinie integracji.

Zapewnienie, by osoby, które legalnie i zgodnie z prawem przebywają w UE, bez względu na długość swojego pobytu, mogły uczestniczyć w życiu społeczeństw europejskich oraz wnieść w nie swój wkład, stanowi klucz do przyszłego dobrostanu, dobrobytu i spójności tych społeczeństw. W czasach, w których rozpowszechniają się: dyskryminacja, uprzedzenia, rasizm i ksenofobia, istnieją prawne, moralne i ekonomiczne imperatywy utrzymania podstawowych unijnych praw, wartości i wolności oraz dalszej pracy na rzecz bardziej spójnego społeczeństwa jako całości. Pomyślna integracja obywateli państw trzecich stanowi przedmiot wspólnego zainteresowania wszystkich państw członkowskich.

Dzięki zainwestowaniu zasobów i energii w politykę integracyjną Europa stanie się w perspektywie długoterminowej lepiej prosperującym, bardziej spójnym i bardziej

¹ Zob.: Eurostat, 2015 r.

² Niniejszy plan działania obejmuje integrację migrantów, w tym uchodźców będących obywatelami państw trzecich, którzy legalnie przebywają w UE. Nie dotyczy on obywateli państw członkowskich UE, których rodzice lub dziadkowie pochodzą ze środowisk migracyjnych z państw trzecich, ani obywateli UE i członków ich rodzin, którzy skorzystali z przysługującego im prawa do swobodnego przepływu.

³ Zob.: Konkluzje Rady w sprawie Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych z dn. 5–6 czerwca 2014 r.: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf

⁴ Zob.: COM(2011) 455 final z 20.7.2011.

⁵ Zob. dane Eurostatu: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview oraz OECD/Unia Europejska (2015), „Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In”: <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Zob. Sprawozdanie Komisji w sprawie relokacji i przesiedlenia: COM (2016) 165 final; COM (2016) 222 final; COM (2016) 360 final.

integracyjnym społeczeństwem. W Europejskim programie w zakresie migracji⁷ podkreślono potrzebę wdrożenia skutecznej polityki integracyjnej na rzecz obywateli państw trzecich. W świetle ostatnich wyzwań migracyjnych oraz zgodnie z zapowiedzią zawartą w komunikacie z dnia 6 kwietnia 2016 r.⁸ nadszedł czas na przegląd i wzmocnienie wspólnego podejścia we wszystkich obszarach polityki oraz zaangażowanie wszystkich istotnych podmiotów, w tym UE, państw członkowskich, władz lokalnych i regionalnych, jak również partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Działania te są również wspierane przez Parlament Europejski, który w swojej rezolucji z dnia 12 kwietnia 2016 r. wzywa między innymi do pełnego uczestnictwa i wczesnej integracji wszystkich obywateli państw trzecich, w tym uchodźców⁹.

Jak określono w art. 79 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, podczas gdy kompetencje w zakresie integracji należą głównie do państw członkowskich, UE może ustanowić środki zachęcające i wspierające działania państw członkowskich, podejmowane w celu popierania integracji obywateli państw trzecich przebywających legalnie na ich terytoriach oraz odgrywa ważną rolę we wspieraniu, stymulowaniu i koordynowaniu działań podejmowanych przez państwa członkowskie oraz ich politykę w tym obszarze. W obecnym kontekście, wiele państw członkowskich UE zmagają się z podobnymi wyzwaniami, a UE może wnieść wartość dodaną poprzez wsparcie strukturalne. W niniejszym planie działania ustanowiono wspólne ramy polityczne, które powinny pomóc państwom członkowskim w dalszym opracowywaniu i wzmacnianiu ich krajowych polityk integracyjnych w odniesieniu do migrantów z państw trzecich, oraz określono polityczne, operacyjne i finansowe wsparcie, którego udzieli Komisja, by wesprzeć ich starania.

2. WYZWANIA I SZANSE ZWIĄZANE Z INTEGRACJĄ

Badania pokazują, że obywatele państw trzecich wciąż napotykają bariery w systemie edukacji, na rynku pracy oraz w dostępie do godnych warunków mieszkaniowych¹⁰. Są oni bardziej narażeni na ubóstwo lub wykluczenie społeczne w porównaniu z obywatelami państwa przyjmującego, nawet jeżeli są zatrudnieni. Dzieci są narażone na szczególnie wysokie ryzyko ubóstwa.

Jak podkreśliła Komisja w komunikacie z dnia 7 kwietnia 2016 r.¹¹, krajowa polityka gospodarcza i społeczna będzie musiała uwzględniać mający obecnie miejsce przypływ migrantów i uchodźców, zwłaszcza ich najpilniejsze potrzeby i konieczność integracji na

⁷ Zob.: COM(2015) 240 final z 13.5.2012.

⁸ Zob.: COM(2016) 197 final z 6.4.2016.

⁹ Zob.: Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie sytuacji na Morzu Śródziemnym i potrzeby całościowego podejścia UE do problematyki migracji (2015/2095(INI))

¹⁰ W 2015 r. wskaźnik zatrudnienia obywateli państw trzecich był o 12,4 p.p. niższy niż wskaźnik zatrudnienia obywateli państwa przyjmującego, przy czym wskaźnik dotyczący kobiet był szczególnie niski. Migranci z państw trzecich często są zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu, nawet jeżeli posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych. Odsetek niedostatecznych wyników w nauce jest dwa razy wyższy wśród pierwszego pokolenia migrantów (42 %) w porównaniu z uczniami, których rodzice są urodzeni w danym kraju (20 %), oraz wciąż wysoki wśród drugiego pokolenia (osoby urodzone w danym kraju, których rodzice urodzili się za granicą) (34 %). W 2014 r. 49 % obywateli państw trzecich było narażonych na ubóstwo lub wykluczenie społeczne, natomiast wśród obywateli państw przyjmujących było to 22 %. Odsetek młodych osób urodzonych poza granicami UE, którzy doświadczyli pogłębionej deprivacji materialnej, wyniósł 18,2 %. Obywatele państw trzecich częściej niż rodowici mieszkańcy żyli w przeludnionych gospodarstwach domowych.

¹¹ Zob.: Europejski Semestr 2016: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 (COM(2016) 95 final/2).

rynku pracy oraz w społeczeństwie. Będzie to wyzwanie dla wielu państw członkowskich, jednak dzięki zapewnieniu właściwych warunków dla szybkiej i pomyślnej integracji jest to również szansa, w szczególności dla państw członkowskich przechodzących zmiany demograficzne. Odnosi się to również do płaszczyzny gospodarczej, gdyż – jak wskazują dowody – obywatele państw trzecich mają dodatni wkład podatkowy netto, jeżeli ich integracja przebiega właściwie i terminowo, począwszy od wczesnej integracji w systemie szkolnictwa i na rynku pracy¹².

Nieuwolnienie potencjału obywateli państw trzecich w UE stanowiłoby ogromne marnotrawstwo zasobów, zarówno dla samych zainteresowanych osób, jak i ogólnie dla naszej gospodarki i naszego społeczeństwa¹³. Istnieje wyraźne ryzyko, że koszty braku integracji byłyby wyższe niż koszty inwestycji w politykę integracyjną.

Indywidualne potrzeby związane z integracją znacznie różnią się w zależności od powodu, dla którego dana osoba przyjechała do UE, oraz od oczekiwanej długości pobytu, jak również od jej umiejętności, poziomu wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego. Wysoko wykwalifikowani obywatele państw trzecich, którzy przemieszczają się w celach gospodarczych, często korzystają z integracyjnego wsparcia ze strony pracodawców, np. nauki języka, a także ze strony sieci, którą zapewnia środowisko pracy. Inni obywatele państw trzecich mogą nie mieć takiego wsparcia. W szczególności nowo przybyli uchodźcy muszą stawiać czoła określonym problemom, takim jak szczególne narażenie wynikające z przeżytych traum, brak dokumentacji dotyczącej między innymi ich kwalifikacji, brak aktywności zawodowej przed rozpoczęciem procedury azylowej oraz w jej trakcie¹⁴, jak również bariery kulturowe i językowe oraz ryzyko stygmatyzacji w zakresie edukacji, na rynku pracy i rynku mieszkaniowym, które są problemami niedotyczącymi wyłącznie uchodźców.

Działania mające na celu wsparcie integracji obywateli państw trzecich nie muszą i nie powinny być wdrażane kosztem środków korzystnych dla innych szczególnie wrażliwych lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji grup lub mniejszości. W rzeczywistości nadanie priorytetowego charakteru integracji obywateli państw trzecich jest i powinno być integralną częścią wysiłków na rzecz modernizacji i opracowywania polityki w zakresie integracji, polityki społecznej, edukacyjnej, polityki w zakresie rynku pracy, polityki zdrowotnej i równościowej, tak by zaoferować wszystkim znaczące możliwości uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Celem przyszłego Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności¹⁵ jest wzmocnienie kapitału ludzkiego oraz szans na zatrudnienie, a tym samym przyczynienie się do wzrostu ogólnej konkurencyjności UE. Jednocześnie ukierunkowane

¹² Zob. np. OECD, „The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries”, w: „International Migration Outlook 2013” oraz przegląd polityki KE „Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities” 2016.

¹³ Zob.: Dokument opublikowany przez Komisję Europejską, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych: Reakcja gospodarcza na kryzys uchodźczy („[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)”).

¹⁴ Państwa członkowskie posiadają konkretne obowiązki wynikające z prawa UE – w szczególności z dyrektywy ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (2013/33/UE) oraz z dyrektywy w sprawie kwalifikowania (2011/95/UE) – obejmujące zagwarantowanie osobom ubiegającym się o azyl właściwych warunków przyjmowania od samego początku, zapewnienie równego dostępu do rynku pracy i ułatwianie dostępu do miejsc pracy od momentu przyznania statusu ochrony, jak również równego traktowania pod względem uznawania dyplomów oraz zapewnienie szczególnych ułatwień.

¹⁵ Zob.: Nowy europejski program na rzecz umiejętności: Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności (COM(2016) 381), w przygotowaniu.

szczególne środki mogą służyć zareagowaniu na potrzeby integracyjne konkretnych grup migrantów z państw trzecich, niezależnie od tego, czy chodzi o migrantów, którzy przyjechali niedawno i kwalifikują się do pozostania, czy też o tych, którzy przebywają w UE już od kilku lat¹⁶.

3. BUDOWANIE SPÓJNYCH SPOŁECZEŃSTW

Opracowanie skutecznej polityki integracyjnej zarówno dla tych obywateli państw trzecich, którzy niedawno przybyli do UE i kwalifikują się do pozostania, jak i tych, którzy przebywają w UE już od dłuższego czasu, to inwestycja długoterminowa. Skuteczne i sprawiedliwe środki na rzecz integracji wymagają wystarczających inwestycji politycznych, społecznych i finansowych, które w perspektywie długoterminowej okażą się korzystne dla wszystkich wspólnot.

Doświadczenie pokazuje, że polityka integracji przynosi najlepsze rezultaty, gdy jej celem jest zapewnienie spójności systemów ułatwiających uczestnictwo i upodmiotowienie wszystkich członków społeczeństwa – zarówno obywateli państw trzecich, jak i społeczności, w których się osiedlają. Oznacza to, że integracja powinna wykraczać poza uczestnictwo w rynku pracy i opanowanie języka państwa przyjmującego: integracja jest najbardziej skuteczna, jeżeli jest zakorzeniona w istocie życia w zróżnicowanych społeczeństwach europejskich.

Fundamentem Unii Europejskiej są podstawowe wartości, do których należą demokracja, praworządność oraz poszanowanie praw podstawowych. W Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej zapisanych jest wiele praw, które mają zasadnicze znaczenie dla procesu integracji, w tym wolność słowa i religii, jak również prawo do równego traktowania oraz niedyskryminacji. Zrozumienie i poszanowanie tych podstawowych wartości jest kluczowym elementem życia i uczestnictwa w społeczeństwie przyjmującym. Tym samym prawa te chronią również obywateli państw trzecich oraz wspierają ich włączenie do społeczeństwa. W związku z tym Rada omówiła kwestie integracji obywateli państw trzecich w kontekście dorocznego dialogu na temat praworządności z 2016 r.¹⁷, w którym potwierdzono znaczenie przestrzegania podstawowych wartości oraz kluczową rolę zasady, zgodnie z którą integracja jest procesem dwukierunkowym.

Ten dynamiczny dwukierunkowy proces integracji oznacza nie tylko, że od obywateli państw trzecich *oczekuje się* przyjęcia podstawowych wartości UE i nauki języka państwa przyjmującego, lecz również *proponuje się* im znaczące możliwości uczestniczenia w życiu gospodarczym i społecznym w państwie członkowskim, w którym się osiedlili.

Przyzwolenie na wnoszenie wkładu w życie polityczne, kulturowe oraz społeczne oraz czynne wnoszenie takiego wkładu są co najmniej tak samo ważne jak stworzenie poczucia przynależności i pełnego zakorzenienia w społeczeństwie przyjmującym oraz budowa dobrze prosperujących społeczeństw pod względem społeczno-gospodarczym. Budowanie otwartych, zróżnicowanych oraz integracyjnych społeczeństw jest procesem, który wymaga zaangażowania zarówno ze strony obywateli państw trzecich, jak i społeczeństwa przyjmującego. Zasadnicze znaczenie ma wspieranie dialogu międzykulturowego, w tym dialogu międzyreligijnego, między wspólnotami wyznaniowymi z poszanowaniem dla praw człowieka oraz europejskich wartości.

¹⁷ Zob.: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2016/05/24/>

4. NAJWAŻNIEJSZE PRIORYTETY POLITYKI ORAZ NARZĘDZIA WSPIERAJĄCE PROCES INTEGRACJI W CAŁEJ UE

Udana integracja jest procesem długoterminowym i, co najważniejsze, zachodzi w wielu różnych obszarach polityki – np. w obszarze edukacji, zatrudnienia, przedsiębiorczości, kultury – i w różnych kontekstach. W niniejszym planie działania, którego podstawę stanowi europejski program na rzecz integracji z 2011 r., określono priorytety polityki oraz narzędzia wspierające realizację tych priorytetów.

4.1 Priorytety polityki

Charakter priorytetowy powinny mieć szczególne środki, które należy wdrożyć zarówno na poziomie UE, jak i państw członkowskich, aby wesprzeć i zwiększyć efektywność procesu integracji we wszystkich najważniejszych obszarach polityki.

4.1.1. Środki poprzedzające wyjazd/przyjazd

Doświadczenie pokazuje, że wczesne udzielenie wsparcia obywatelom państw trzecich w procesie migracji ma istotny wpływ na powodzenie procesu integracji. Punktem wyjścia, w miarę możliwości, powinny być środki poprzedzające wyjazd i przyjazd, ukierunkowane zarówno na osoby przyjeżdżające z państw trzecich, jak i te ze społeczeństw przyjmujących. Środki te mogą być korzystne dla poszczególnych osób bez względu na powód ich legalnego przybycia do UE oraz mieć szczególne znaczenie dla procesu przygotowania przesiedlenia uchodźców. Ponieważ państwa członkowskie powinny zwiększyć wysiłki na rzecz wdrożenia decyzji z czerwca 2015 r. dotyczącej przesiedlenia¹⁸, programu dobrowolnego przyjmowania, ze względów humanitarnych, uchodźców przebywających w Turcji¹⁹ oraz systemu przesiedleń „jeden za jednego” na mocy oświadczenia UE-Turcja²⁰, dlatego coraz ważniejszy będzie dalszy rozwój środków poprzedzających wyjazd, w szczególności także w kontekście przyszłego zorganizowanego systemu przesiedleń zapowiedzianego w komunikacie z dnia 6 kwietnia 2016 r.²¹.

W przypadku zainteresowanych obywateli państw trzecich, w szczególności tych przybywających w celu podjęcia pracy lub ze względów rodzinnych, jak również uchodźców, którzy podlegają przesiedleniu, można zorganizować kursy językowe oraz szkolenia zawodowe przed wyjazdem, które mogłyby przyspieszyć proces integracji w ich przyszłym otoczeniu. Środki poprzedzające przyjazd opracowane wspólnie przez kraje pochodzenia i kraje docelowe okazały się szczególnie skuteczne w przyspieszeniu integracji. Współpraca w tej kwestii z państwami pochodzenia i tranzytu jest jednak wciąż niewystarczająco rozwinięta. W swoim komunikacie w sprawie ustanowienia nowych ram partnerstwa z państwami trzecimi w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji²² Komisja proponuje spójne i dopasowane podejście, aby razem z państwami członkowskimi rozwijać instrumenty, narzędzia oraz działania w celu wypracowania wszechstronnego partnerstwa z państwami trzecimi na rzecz lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi. Przykładowo Komisja i państwa członkowskie będą dążyć do zacieśnienia współpracy z wybranymi państwami

¹⁸ Zob.: C(2015) 3560 final

¹⁹ Zob.: C(2015) 9490

²⁰ Zob.: <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

²¹ Zob.: COM(2016) 197 final z 6.4.2016.

²² Zob.: Ustanowienie nowych ram partnerstwa z państwami trzecimi w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji (COM(2016) 385 z dnia 7 czerwca 2016 r.).

trzecimi, aby wywiązać się z zobowiązań wyznaczonych w planie działania podpisanym podczas szczytu w Valletcie w sprawie migracji w listopadzie 2015 r.²³, w tym dotyczących środków poprzedzających wyjazd.

Ułatwieniu integracji uchodźców po dotarciu przez nich do kraju docelowego sprzyjają następujące kluczowe elementy: udzielenie informacji uchodźcom na temat państwa, do którego zostaną przesiedleni; pomoc w formułowaniu realistycznych oczekiwań na temat ich przyszłego życia; uświadamianie ich o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach; oraz wyposażanie ich w różne umiejętności, m.in. językowe, które umożliwią im udaną integrację z nowym otoczeniem.

Na wszystkich etapach procesu integracji, w tym przed przyjazdem, należy również korzystać z możliwości, jakie dają innowacyjne zastosowanie technologii, media społecznościowe oraz internet. Niektóre państwa członkowskie opracowały narzędzia internetowe, np. aplikacje na telefon, aby poinformować nowo przybyłe osoby ubiegające się o azyl o ich prawach oraz o społeczeństwie przyjmującym bądź zapewnić im podstawowe kursy językowe lub praktyczne informacje przydatne w życiu codziennym.

Środki poprzedzające przyjazd mogą w podobny sposób pomóc przygotować społeczności przyjmujące na przyjazd obywateli państw trzecich, przyczyniając się do zwiększenia poziomu empatii i zrozumienia, pokonania uprzedzeń oraz wypracowania podejścia opartego na otwartości i gościnności. Wiele państw członkowskich wprowadziło już pewien rodzaj środków poprzedzających przyjazd dla społeczności przyjmujących przesiedlonych uchodźców. Na przykład w ramach współfinansowanej przez Komisję Europejską sieci SHARE, której celem jest łączenie organów regionalnych i lokalnych w Europie z ich partnerami ze społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanymi w proces przesiedlenia i integracji uchodźców, opracowano „Program miasta Share”, tj. zestaw narzędzi przeznaczonych do przyjęcia, wspierania oraz upodmiotowienia przesiedlonych uchodźców²⁴.

Mając na względzie realizację zobowiązań dotyczących przesiedleń, Komisja przeznaczy większe wsparcie finansowe dla państw członkowskich na organizację skutecznych środków poprzedzających przyjazd oraz będzie zacieśniać współpracę z właściwymi podmiotami międzynarodowymi, takimi jak Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM). Komisja zaproponowała, że nowa Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu będzie odgrywać kluczową rolę w ułatwianiu i monitorowaniu wymiany informacji między państwami członkowskimi na temat najlepszych praktyk, w tym dotyczących środków integracyjnych poprzedzających przyjazd²⁵.

Komisja:

- - wdroży projekty mające na celu wsparcie środków poprzedzających wyjazd i przyjazd dla lokalnych społeczności, również w kontekście programów przesiedlania, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetowych krajów trzecich;
- - razem z państwami członkowskimi zaangażuje się w zacieśnianie współpracy z wybranymi państwami trzecimi w zakresie środków poprzedzających przyjazd, również tych określonych w planie działania z Valletty.

²³ Zob.: http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/

²⁴ Zob. ostateczną wersję sprawozdania: <http://www.eurocities.eu/eurocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSPO-A9SHLX>.

²⁵ Zob.: COM(2016) 197 final z 6.4.2016.

Państwa członkowskie dążące do umocnienia swoich polityk integracyjnych zachęca się do:

- promowania prywatnych programów sponsorowania²⁶ukierunkowanych na przesiedlanie uchodźców, aby zapewnić aktywny udział społeczności lokalnych w procesie integracji obywateli państw trzecich.
- rozważenia udziału w projektach realizowanych z udziałem wielu zainteresowanych stron, ukierunkowanych na przesiedlanie uchodźców, takich jak projekt UE na rzecz ułatwienia przesiedleń i przyjmowania uchodźców dzięki wymianie nowo pozyskanej wiedzy²⁷;
- udzielania informacji przed przyjazdem, aby przygotować osoby na przyjazd do UE, również poprzez wyznaczenie urzędników łącznikowych ds. integracji przy ambasadach w najważniejszych państwach trzecich.

4.1.2. Edukacja

Kształcenie i szkolenie to jedno z najbardziej skutecznych narzędzi w procesie integracji, dlatego należy jak najwcześniej zapewnić do nich dostęp i promować je. Nabywanie podstawowych umiejętności stanowi podstawę do kontynuacji procesu uczenia się oraz przepustkę do zatrudnienia i włączenia społecznego.

Nauka języka kraju docelowego jest niezbędna, aby proces integracji obywateli państw trzecich był udany. Programy na rzecz integracji językowej powinny być realizowane możliwie jak najwcześniej od momentu przyjazdu, dopasowane do zdolności językowych poszczególnych osób oraz łączyć naukę języka ze zdobywaniem innych umiejętności lub doświadczeń zawodowych. Należy dołożyć szczególnych starań, aby takie kursy trafiały zarówno do mężczyzn, jak i do kobiet.

Wszystkie dzieci, bez względu na ich pochodzenie rodzinne i kulturowe oraz płeć, mają prawo do edukacji w celu dalszego ich rozwoju. Dzieci uchodźców mogły mieć przerwę w nauce, a w niektórych przypadkach w ogóle nie miały możliwości chodzenia do szkoły, w związku z czym będą wymagały indywidualnego wsparcia, w tym dodatkowych lekcji mających na celu nadrobienie zaległości. Nauczyciele muszą posiadać umiejętności niezbędne do wspierania tych dzieci oraz muszą otrzymywać wsparcie w pracy z coraz bardziej zróżnicowanymi klasami, również aby zapobiegać niepowodzeniom w szkole i segregacji edukacyjnej.

Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem jest podstawą integracji rodzin i dzieci z państw trzecich. Odgrywa ona zasadniczą rolę w uczeniu się wspólnego życia w niejednorodnych społeczeństwach i nabywaniu umiejętności językowych. Inwestowanie we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem okazało się skutecznym sposobem zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zapewnienia wszystkim dzieciom możliwości wykorzystania ich pełnego potencjału.

²⁶ W ramach prywatnych programów sponsorowania organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub grupy osób uczestniczą w kosztach przesiedlenia oraz zajmują się pierwszą integracją przesiedlonych uchodźców we współpracy z lokalnymi społecznościami;

²⁷ Projekt UE-FRANK: ułatwienie przesiedleń i przyjmowania uchodźców dzięki nowo pozyskanej wiedzy: projekt finansowany przez UE realizowany przez szwedzką agencję ds. migracji w latach 2016–2020;

Zapoznanie się z prawami, kulturą oraz wartościami panującymi w społeczeństwie przyjmującym jest niezbędne dla obywateli państw trzecich, aby mogli oni zrozumieć obowiązki związane z ich nowym życiem w społeczeństwie przyjmującym, oraz aby mogli w nim czynnie uczestniczyć. Kształcenie odgrywa ważną rolę w procesie socjalizacji dzieci i może sprzyjać spójności społecznej oraz wzajemnemu zrozumieniu między obywatelami państw trzecich a społeczeństwami przyjmującymi. Należy dokładniej zbadać kwestię wprowadzenia zajęć z wychowania obywatelskiego w szkołach średnich. Uczucie się pozaformalne (np. w stowarzyszeniach młodzieży, w zakresie kultury czy sportu) jest ważnym uzupełnieniem integracji poprzez kształcenie formalne w szkołach lub instytucjach szkolnictwa wyższego.

W ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności Komisja proponuje środki promujące inicjatywy podnoszenia umiejętności osób o niskich umiejętnościach i kwalifikacjach, z których mogliby skorzystać obywatele państw trzecich²⁸.

Komisja:

- udostępni internetowy system oceny umiejętności językowych oraz do nauki języka dla nowo przybyłych obywateli państw trzecich, w szczególności dla uchodźców, za pomocą narzędzi internetowego wsparcia językowego w ramach programu Erasmus+ (100 000 licencji na kursy językowe online dostępnych dla uchodźców przez okres trzech lat);
- udzieli wsparcia na rzecz wydarzeń związanych z partnerskim uczeniem się dotyczącym najważniejszych środków z zakresu polityki, takich jak lekcje powitalne, ocena umiejętności i znajomości języka, wsparcie dzieci bez opieki, świadomość międzykulturowa, uznawanie kwalifikacji akademickich oraz integracja w szkolnictwie wyższym;
- będzie wspierać społeczność szkolną w promowaniu edukacji włączającej oraz zaspokajaniu określonych potrzeby uczniów-migrantów poprzez platformę internetową Komisji „[School Education Gateway](#)”;
- zniesie bariery uczestnictwa we wczesnej edukacji dla dziewcząt i chłopców będących obywatelami państw trzecich poprzez opracowanie europejskich ram jakości dla wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, w tym poprzez wsparcie pracowników wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w odpowiedzi na szczególną sytuację rodzin;
- udzieli wsparcia na rzecz inicjatyw podnoszenia umiejętności osób o niskich umiejętnościach i kwalifikacjach w kontekście Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności.

Państwa członkowskie dążące do umocnienia swoich polityk integracyjnych zachęca się do:

- wyposażenia nauczycieli i pracowników szkół w umiejętności niezbędne do zarządzania różnorodnością oraz promowania zatrudniania nauczycieli pochodzenia imigranckiego;
- promowania i wsparcia uczestnictwa dzieci migrantów we wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem.

²⁸ Zob.: Nowy europejski program na rzecz umiejętności: Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności (COM(2016) 381), w przygotowaniu.

4.1.3 Integracja rynku pracy oraz dostęp do szkolenia zawodowego

Zatrudnienie jest najważniejszym elementem procesu integracji. Znaleźcie pracę ma fundamentalne znaczenie, aby zostać uczestnikiem gospodarczego i społecznego życia państwa przyjmującego, oraz zapewnić dostęp do godziwego zakwaterowania oraz warunków życia, a także włączenie gospodarcze. Terminowa i pełna integracja rynku pracy może również pomóc w zaspokojeniu rosnącego zapotrzebowania na określone umiejętności w UE, a także w zwiększeniu stabilności systemów zabezpieczenia społecznego w obliczu starzenia się społeczeństwa i siły roboczej. W rzeczywistości zatrudnienie jest zwykle najważniejszym czynnikiem warunkującym całkowity wkład podatkowy netto obywateli państw trzecich²⁹. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym poprzez zapewnienie dostępu do istniejących systemów pomocy w zakresie udzielania mikrokredytów, jest również ważnym sposobem pobudzania wkładu obywateli państw trzecich w gospodarkę i społeczeństwo ogółem.

Wskaźnik zatrudnienia obywateli państw trzecich pozostaje jednak poniżej średniej dla obywateli państwa przyjmującego w większości państw członkowskich³⁰. Wielu obywateli państw trzecich ma zbyt wysokie kwalifikacje lub umiejętności w porównaniu z pracą, którą wykonują, lub pracuje w mniej sprzyjających warunkach pod względem wynagrodzenia, ochrony zatrudnienia, nadmiernej liczby pracowników w niektórych sektorach oraz możliwości rozwoju zawodowego³¹. Wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej³² w przypadku kobiet jest często wyjątkowo niski, w związku z czym niezbędne jest, aby skupić się w szczególności na integracji kobiet na rynku pracy.

Ułatwienie walidacji umiejętności oraz uznawania kwalifikacji jest podstawą zapewnienia pełnego wykorzystania potencjału umiejętności danej osoby. Jest to szczególnie istotne w przypadku uchodźców, którzy mogą nie dysponować niezbędnymi dokumentami potwierdzającymi ich dotychczasową edukację i kwalifikacje, mogli nie uczestniczyć w kształceniu formalnym lub których edukacja mogła zostać przerwana.

Na trójstronnym szczycie społecznym³³, który odbył się w dniu 16 marca 2016 r., międzybranżowi partnerzy społeczni UE przedstawili wspólne oświadczenie w sprawie kryzysu uchodźczego³⁴, podkreślając znaczenie integracji uchodźców w zakresie szkoleń, zatrudnienia i w społeczeństwie ogółem oraz apelując o wypracowanie kompleksowego rozwiązania mającego na celu analizę i walidację umiejętności z uwzględnieniem potrzeb gospodarczych.

²⁹ Zob.: Dokument opublikowany przez Komisję Europejską, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych: Reakcja gospodarcza na kryzys uchodźczy („[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)”).

³⁰ Zob. Eurostat: Integracja imigrantów na rynku pracy w UE ([Migrant integration in the EU labour market](#)) z dnia 6.6.2016 r.

³¹ Jak wynika z badania sondażowego siły roboczej Eurostatu, ponad 40 % pracowników z państw trzecich, którzy charakteryzują się wysokim poziomem wykształcenia, pracuje w zawodach wymagających średniego lub niskiego poziomu umiejętności, natomiast w przypadku obywateli państwa przyjmującego odsetek ten wynosi 20 %.

³² W 2015 r. mniej niż połowa populacji obywateli państw trzecich posiadała zatrudnienie – co stanowi ponad 16 punktów procentowych mniej niż wskaźnik zatrudnienia wśród kobiet posiadających obywatelstwo państwa będącego członkiem UE.

³³ Na trójstronnym szczycie społecznym dwa razy do roku spotykają się liderzy instytucji UE oraz partnerzy społeczni UE celem omówienia aktualnych zagadnień.

³⁴ Zob.: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_final_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf

Nawet jeśli prawo Unii już zapewnia uchodźcom dostęp do rynku pracy taki sam, jak obywatelom państw członkowskich, aktywna polityka w zakresie rynku pracy – zarówno głównego nurtu, jak i ukierunkowana – będzie wciąż niezbędna do ułatwienia im uczestnictwa w rynku pracy. Komisja z zadowoleniem odnotowuje, że niektóre państwa członkowskie umożliwiają dostęp do rynku pracy dużo wcześniej niż po upływie dziewięciomiesięcznego terminu określonego w dyrektywie ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (np. Belgia, Włochy, Rumunia). Komisja odnotowuje również z zadowoleniem ułatwianie osobom ubiegającym się o azyl warunków dostępu do rynku pracy (Niemcy), a także inicjatywy mające na celu rozlokowywanie osób ubiegających się o azyl oraz uchodźców w powiązaniu z możliwościami zatrudnienia (np. Szwecja, Dania, Finlandia, Portugalia, Estonia). Jednak pomimo tych rozwiązań w praktyce nadal istnieją znaczące bariery, które utrudniają wejście na rynek pracy.

Wczesna integracja w zakresie szkolenia zawodowego wyraźnie skoncentrowana na uczeniu się w miejscu pracy mogłaby okazać się szczególnie skuteczna w zapewnianiu niektórym obywatelom państw trzecich podstawy do pomyślnej integracji na rynku pracy oraz umożliwieniu im dalszego podnoszenia kwalifikacji. Komisja zmobilizuje istniejące inicjatywy i programy w zakresie polityki (europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego, Europejski pakt na rzecz młodzieży, Erasmus+, Edukacja i szkolenie 2020 itp.), aby promować partnerskie uczenie się i rozpowszechnianie obiecujących praktyk dotyczących integracji w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.

Ponadto wczesna aktywizacja i zaangażowanie szczególnie wrażliwej młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się, w tym młodych obywateli państw trzecich, jest kluczowa dla zapewnienia im sprawnej integracji w zakresie edukacji, przygotowania zawodowego, staży oraz rynku pracy. Komisja rozważy możliwości dalszej poprawy działań informacyjnych skierowanych do młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się wymagającej szczególnego traktowania, w tym do młodzieży z państw trzecich, w obowiązujących ramach gwarancji dla młodzieży oraz przy zaangażowaniu sektora prywatnego, tam gdzie to możliwe.

W ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności Komisja stworzy środki i narzędzia, aby wesprzeć profilowanie umiejętności oraz uznawanie kwalifikacji obywateli państw trzecich³⁵.

Komisja:

- stworzy internetowe repozytorium obiecujących praktyk w dziedzinie integracji na rynku pracy dla uchodźców oraz – w przypadku gdy istnieją znaczne szanse na objęcie tych osób ochroną – osób ubiegających się o azyl, jako źródło informacji dla osób odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki w państwach członkowskich;
- w ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności: a) stworzy „zestaw narzędzi na rzecz umiejętności i kwalifikacji” (ang. Skills and Qualifications Toolkit) w celu wsparcia terminowej identyfikacji umiejętności i kwalifikacji nowo przybyłych obywateli państw trzecich; b) zapewni poprawę w zakresie gromadzenia informacji za

³⁵ Zob.: Nowy europejski program na rzecz umiejętności: Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności (COM(2016) 381), w przygotowaniu.

pośrednictwem portalu Europass na temat praktyk związanych z uznawaniem kwalifikacji oraz podejmowaniem decyzji w różnych państwach; c) oraz zwiększy przejrzystość i zrozumienie w odniesieniu do kwalifikacji zdobytych w państwach trzecich poprzez wprowadzenie zmian do europejskich ram kwalifikacji;

- zapewni szczególne wsparcie w zakresie wczesnego uznawania kwalifikacji akademickich obywateli państw trzecich, łącznie z uchodźcami, w tym poprzez wzmocnienie współpracy między ośrodkami sieci krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC) a personelem szkoleniowym w ośrodkach przyjmujących;
- wdroży projekty (w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych) mające na celu promowanie integracji uchodźców na rynku pracy, szybkie wprowadzenie ich na rynek pracy oraz objęcie ich szkoleniem zawodowym, a także integrację kobiet na rynku pracy;
- zidentyfikuje najlepsze praktyki w celu promowania i wsparcia przedsiębiorczości wśród migrantów oraz sfinansuje projekty pilotażowe dotyczące rozpowszechniania tych praktyk.

Państwa członkowskie dążące do umocnienia swoich polityk integracyjnych zachęca się do:

- wspierania szybkiego wprowadzania nowo przybyłych obywateli państw trzecich na rynek pracy poprzez, przykładowo, wczesną ocenę umiejętności i kwalifikacji, połączenie nauki języka ze szkoleniem w miejscu pracy, a także szczegółowe wskazówki i mentoring;
- zlikwidowania przeszkód, aby zapewnić uchodźcom, oraz osobom ubiegającym się o azyl – w przypadku gdy istnieją znaczne szanse na objęcie tych osób ochroną, skuteczny dostęp do szkolenia zawodowego oraz rynku pracy;
- możliwie najszybszego ocenienia, potwierdzenia i uznawania umiejętności i kwalifikacji obywateli państw trzecich, przy pełnym wykorzystaniu narzędzi dostępnych na poziomie UE;
- pobudzania przedsiębiorczości poprzez dostosowane szkolenia w zakresie działalności gospodarczej, mentoring oraz udostępnianie obywatelom państw trzecich dostępu do struktur wsparcia przedsiębiorczości głównego nurtu.

4.1.4 Dostęp do podstawowych usług

Dostęp do odpowiedniego i osiągalnego finansowo zakwaterowania jest podstawowym warunkiem do rozpoczęcia przez obywateli państw trzecich życia w nowej społeczności, lecz kwestia ta stanowi istotne wyzwanie w kontekście obecnego napływu migrantów, gdyż dotyczy ona zarówno początkowej fazy przyjmowania, jak i znajdowania długoterminowych rozwiązań związanych z zakwaterowaniem, które zapewnią odpowiednie szanse na zatrudnienie. Odpowiedzialność za politykę mieszkaniową wchodzi w zakres kompetencji krajowych, a Komisja wspiera państwa członkowskie zarówno w stawianiu czoła nagłym wyzwaniom związanym z zapewnieniem zakwaterowania, spowodowanym kryzysem uchodźczym, jak i w finansowaniu odpowiednich i osiągalnych finansowo mieszkań

socjalnych³⁶. Również Europejski Bank Inwestycyjny może zapewnić pomoc taką jak finansowanie ośrodków przyjmujących, tymczasowe zakwaterowanie w fazie ubiegania się o udzielenie azylu oraz długoterminowy dostęp do mieszkań socjalnych dla obywateli państw trzecich, którym udzielono azylu³⁷.

Nowa europejska sieć integracji i partnerstwa (ang. European Network on Integration and the Partnerships) zgodnie z programem UE dla miast³⁸ (zob. 4.2.1 poniżej) zapewni miastom, państwom członkowskim i innym zainteresowanym stronom ramy wymiany doświadczeń oraz najlepszych praktyk dotyczących miejskiego wymiaru różnorodności i migracji, w tym rozwiązywania problemu izolacji geograficznej i tworzenia gett, oraz zidentyfikuje wąskie gardła i możliwości konkretnych działań.

Dowody wskazują, że zły stan zdrowia oraz brak dostępu do świadczeń zdrowotnych mogą stanowić fundamentalną i trwałą przeszkodę dla integracji, mającą wpływ w zasadzie na wszystkie dziedziny życia oraz kształtowanie zdolności do znalezienia zatrudnienia, rozpoczęcia edukacji, podjęcia nauki języka państwa przyjmującego i interakcji z instytucjami publicznymi. Zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych jest niezbędne w szczególności w pierwszej fazie przyjmowania, lecz obywatele państw trzecich mogą napotkać konkretne problemy z dostępem do stałych świadczeń zdrowotnych, korzystaniem z nieznanego systemu opieki zdrowotnej oraz skutecznym porozumiewaniem się z pracownikami służby zdrowia. Komisja sfinansuje projekty wspierające najlepsze praktyki dotyczące świadczenia opieki zdrowotnej na rzecz osób wymagających szczególnego traktowania, w szczególności uchodźców. Ponadto Komisja opracowała, wspólnie z Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) i Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM), osobistą dokumentację medyczną w celu ułatwienia identyfikacji potrzeb zdrowotnych obywateli państw trzecich oraz ułatwienia dostępu do opieki zdrowotnej.

Komisja:

- będzie promować wykorzystanie funduszy UE do celów związanych z przyjmowaniem obywateli państw trzecich, ich edukacją, zakwaterowaniem, zdrowiem oraz zapewnieniem im dostępu do infrastruktury społecznej;
- wzmocni współpracę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w celu zapewnienia finansowania tymczasowego zakwaterowania, opieki zdrowotnej oraz mieszkań socjalnych nowo przybyłym obywatelom państw trzecich;
- będzie promować wymiany w celu partnerskiego uczenia się między państwami członkowskimi i miastami w formie wizyt studyjnych, wzajemnych ocen oraz dzielenia się najlepszymi praktykami dotyczącymi sposobów sprostania wyzwaniom związanym z zakwaterowaniem, w tym izolacji geograficznej i tworzeniu gett;

³⁶ Mieszkania socjalne mogą być współfinansowane z programów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych realizowanych w latach 2014–2020.

³⁷ Do tej pory zatwierdzono trzy pożyczki o całkowitej wysokości finansowania około 800 mln EUR, z których korzysta według oszacowań 250 000 uchodźców (Niemcy i Francja; całkowity koszt projektu wyniósł około 1,6 mld EUR, przy czym kolejne pożyczki są obecnie poddawane ocenie). Europejski Bank Inwestycyjny finansuje również koszty dodatkowej edukacji oraz wsparcie społeczne dla uchodźców w połączeniu z inwestycjami dotyczącymi zakwaterowania.

³⁸ Zob.: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

- będzie wspierać najlepsze praktyki w zakresie zapewniania opieki zdrowotnej obywatelom państw trzecich wymagającym szczególnego traktowania i uchodźcom, w tym kobietom, dzieciom oraz osobom starszym w ramach drugiego wspólnotowego programu działań w dziedzinie zdrowia;
- stworzy moduły szkoleń pilotażowych dla pracowników służby zdrowia oraz funkcjonariuszy organów ścigania w zakresie świadczeń zdrowotnych dla obywateli państw trzecich i uchodźców w celu podniesienia i poprawy umiejętności i zdolności pracowników służby zdrowia pierwszego kontaktu, promocji podejścia holistycznego do opieki zdrowotnej świadczonej na rzecz obywateli państw trzecich i uchodźców.

Państwa członkowskie dążące do umocnienia swoich polityk integracyjnych zachęca się do:

- zapewniania zintegrowanego podejścia polegającego na skoordynowaniu polityk w zakresie zakwaterowania z równym dostępem do zatrudnienia, opieki zdrowotnej i usług społecznych ze współpracą międzysektorową, w tym przez wzmocnienie komunikacji między szczeblem lokalnym, regionalnym a krajowym;
- tworzenia sieci kompetencyjnych składających się z ekspertów w dziedzinie zdrowia, np. zdrowia psychicznego – w szczególności w zakresie stresu pourazowego – uchodźców, w ścisłej współpracy między organami opieki zdrowotnej, organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami zrzeszającymi ekspertów w dziedzinie zdrowia na rzecz prewencji i wczesnego wykrywania problemów oraz udzielania wsparcia i zapewniania leczenia.

4.1.5. Aktywne uczestnictwo i włączenie społeczne

Zaangażowanie samych obywateli państw trzecich w opracowywanie i wdrażanie polityki integracyjnej jest niezbędne dla poprawy ich wyników w zakresie uczestnictwa i integracji. Integracja to nie tylko nauka języka, znalezienie mieszkania czy pracy. To także odgrywanie czynnej roli w lokalnej, regionalnej lub krajowej społeczności, rozwijanie i podtrzymywanie prawdziwych kontaktów międzyludzkich poprzez działalność społeczną, kulturalną i sportową, a nawet zaangażowanie polityczne.

Podczas opracowywania polityki integracyjnej na szczeblu unijnym, krajowym lub lokalnym należy zwrócić szczególną uwagę na aspekty związane z płcią, z sytuacją dzieci – w tym dzieci bez opieki i odseparowanych od rodziców³⁹ – oraz osób znajdujących się w potencjalnie szczególnie trudnej sytuacji, w tym osób należących do mniejszości etnicznych i wyznaniowych, które mogą doświadczać dyskryminacji lub nieproporcjonalnych przeszkód związanych z integracją.

Komisja nawiąże dialog z państwami członkowskimi, by zapewnić uwzględnienie obaw związanych z aspektem płci oraz z sytuacją migrantek w planowanych strategiach oraz w inicjatywach dotyczących finansowania, w tym w działaniach współfinansowanych z funduszy UE⁴⁰.

Promowanie, od samego początku, wymian ze społeczeństwem przyjmującym poprzez działalność w zakresie wolontariatu, sportu i kultury ułatwia dialog i wzajemne zrozumienie.

³⁹ Zob. komunikat Komisji dotyczący stanu realizacji działań priorytetowych w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji, COM(2016) 85 final.

⁴⁰ Komitet doradczy ds. równouprawnienia płci (struktura zarządzania kierowana przez Komisję) wyda w tym roku opinię dotyczącą uwzględnienia aspektu płci w Europejskim programie w zakresie migracji.

Może to przynieść korzyści zarówno nowo przybyłym obywatelom państw trzecich (sprawiając, że czują się oni częścią nowej społeczności oraz pomagając im w zrozumieniu kluczowych wartości i norm), jak i społeczeństwu przyjmującemu, zwiększając akceptację oraz pomagając w budowaniu gościnnej postawy. Kluby sportowe, organizacje młodzieżowe i kulturalne w UE angażują już aktywnie nowo przybyłe osoby w swoje działania. Wolontariat europejski wspiera pracę wolontariuszy, np. w ośrodkach powitalnych. Tworzy on zatem powiązania między osobami ubiegającymi się o azyl a młodymi Europejczykami oraz przyczynia się do lepszego zrozumienia europejskiej kultury oraz europejskich wartości przez osoby ubiegające się o azyl.

Wszystkie osoby UE – zarówno obywatele Unii Europejskiej, jak i osoby niebędące jej obywatelami – są chronieni przez prawo przed dyskryminacją w miejscu pracy lub w zakresie dostępu do pracy ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania oraz przed dyskryminacją w zakresie edukacji, ochrony socjalnej oraz dostępu do towarów i usług ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne⁴¹. Państwa członkowskie powinny zapewnić egzekwowanie tych praw; potrzebne jest również zawarcie wczesnego porozumienia dotyczącego propozycji Komisji, by uzupełnić antydyskryminacyjne ramy między innymi ze względu na religię⁴².

Walka z dyskryminacją i promowanie pozytywnego podejścia do różnorodności, jak również zwalczanie rasizmu, ksenofobii, a w szczególności mowy nienawiści, zarówno poprzez wdrożenie odpowiednich zasad UE⁴³ i przepisów krajowych, jak i ukierunkowane środki z zakresu polityki, są i powinny być integralną częścią skutecznej polityki integracyjnej.

Komisja:

- wdroży projekty mające na celu promowanie dialogu międzykulturowego, różnorodności kulturowej oraz wspólnych europejskich wartości poprzez kulturę, film oraz sztukę (program Kreatywna Europa);
- wdroży projekty mające na celu promowanie włączenia społecznego poprzez kontakty młodzieży i sport (Erasmus+);
- zaproponuje nadanie bardziej priorytetowego charakteru, w ramach wolontariatu europejskiego, działaniom poświęconym integracji uchodźców i osób ubiegających się o azyl z ich nowymi społecznościami przyjmującymi;
- opracuje podręczniki i zestawy narzędzi dla praktyków w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej, dialogu międzykulturowego, aktywnego uczestnictwa obywateli państw trzecich w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym oraz sporcie w społeczeństwach przyjmujących, jak również wkładu pracy z młodzieżą;
- zainicjuje projekty w ramach różnych funduszy UE mające na celu promowanie: uczestnictwa w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym oraz w sporcie; włączenia

⁴¹ Zob.: Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. oraz Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r.

⁴² Zob.: Wniosek dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM/2008/0426 final).

⁴³ Zob.: Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych.

społecznego poprzez edukację, szkolenia i kontakty młodzieży; zapobieganie dyskryminacji, przemocy na tle płciowym, rasizmowi i ksenofobii, w tym przestępstwom z nienawiści i mowie nienawiści, oraz zwalczania ich, a także sprzyjanie lepszemu zrozumieniu między wspólnotami, w tym wspólnotami religijnymi;

- będzie kontynuować współpracę z Parlamentem Europejskim oraz Radą ukierunkowaną na przyjęcie dyrektywy dotyczącej przeciwdziałania dyskryminacji.

Państwa członkowskie dążące do umocnienia swoich polityk integracyjnych zachęca się do:

- promowania, od samego początku, wymian ze społeczeństwem przyjmującym poprzez działalność w zakresie wolontariatu, sportu i kultury;
- zwiększania uczestnictwa obywateli państw trzecich w lokalnych strukturach demokratycznych;
- inwestowania w projekty i środki mające na celu zwalczanie uprzedzeń i stereotypów (np. kampanie mające na celu zwiększenie świadomości, programy edukacyjne);
- pełnego wdrożenia przepisów w zakresie zwalczania rasizmu, ksenofobii i praw ofiar oraz ścisłego egzekwowania przepisów w zakresie równego traktowania i przepisów antydyskryminacyjnych;
- organizowania programów kształtujących świadomość obywatelską dla obywateli państw trzecich, by wesprzeć integrację ze społeczeństwem przyjmującym oraz promować zrozumienie i poszanowanie wartości UE.

4.2. Narzędzia wspierające proces integracji

4.2.1. Koordynacja polityki

Integracja imigrantów stanowi priorytet polityczny, który należy realizować nie tylko w różnych obszarach polityki, ale także na różnych szczeblach (na szczeblu UE, krajowym, regionalnym i lokalnym) oraz poprzez zaangażowanie zainteresowanych podmiotów pozarządowych (organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym diaspor i wspólnot migrantów, jak również organizacji religijnych).

Aby stawić czoła przedstawionym powyżej wyzwaniom, UE powinna odgrywać silniejszą rolę w zapewnieniu koordynacji i współpracy między różnymi podmiotami oraz zainteresowanymi stronami w zakresie integracji imigrantów. W związku z tym Komisja Europejska przekształci obecną sieć krajowych punktów kontaktowych ds. integracji⁴⁴ w **europęjską sieć integracji** posiadającą silniejszą rolę koordynacyjną oraz mandat w zakresie wzajemnego uczenia się. Komisja będzie wspierać wymiany między państwami członkowskimi w ramach sieci poprzez ukierunkowane działania związane z uczeniem się, obejmujące m.in. wizyty studyjne, wzajemne oceny, wzajemną pomoc oraz warsztaty w zakresie partnerskiego uczenia się w odniesieniu do określonych aspektów integracji. Sieć będzie promować współpracę z organami krajowymi oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi sieciami państw

⁴⁴ Zob.: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

członkowskich na szczeblu UE w połączonych obszarach polityki (takich jak zatrudnienie, edukacja, równość itd.).

Od 2009 r. forum integracji⁴⁵ stanowi na szczeblu europejskim platformę, w ramach której społeczeństwo obywatelskie i instytucje europejskie mogą omawiać kwestie związane z integracją. W 2015 r. forum integracji przekształcono w **Europejskie Forum Migracji** obejmujące większy zakres zagadnień związanych również z migracją i azylem.

Ponadto współpraca UE w zakresie polityki w takich obszarach, jak: edukacja, młodzież, kultura i sport, a także w dziedzinie zatrudnienia i włączenia społecznego jest odpowiedzią na wyzwania związane z integracją migrantów. W kontekście strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego określono cele w zakresie edukacji, zatrudnienia i włączenia społecznego, jakimi są monitorowanie i promowanie reform strukturalnych. Ponadto wyniki integracji obywateli państw trzecich w państwach członkowskich przeanalizowano i monitorowano za pośrednictwem sprawozdań krajowych i zaleceń dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru, ze szczególnym uwzględnieniem integracji w zakresie rynku pracy i edukacji, by promować lepsze wyniki i włączenie społeczne⁴⁶.

W listopadzie 2015 r. Rada i Komisja zdecydowały, by zwiększyć współpracę w dziedzinie edukacji włączającej, równości, sprawiedliwości, niedyskryminacji i promocji kompetencji obywatelskich zgodnie ze strategicznymi ramami europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia programu Edukacja i szkolenie 2020⁴⁷ oraz z planem prac Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2016–2018⁴⁸.

Ponadto Komisja ustanowiła partnerstwo w ramach agendy miejskiej UE ukierunkowane na integrację obywateli państw trzecich, w ramach którego Komisja, państwa członkowskie, miasta i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego będą wspólnie opracowywać konkretne działania w celu promowania integracji. Działanie to zostało wzmocnione dzięki powołaniu politycznego okrągłego stołu między Komisją a miastami europejskimi, mającego na celu promowanie długoterminowej integracji⁴⁹. Ogólny cel polega na wzmocnieniu dialogu z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz społeczeństwem obywatelskim (w tym ze wspólnotami migrantów i organizacjami diaspory) poprzez regularne spotkania w celu dyskusji nad polityką integracyjną i kwestiami związanymi z finansowaniem.

4.2.2 Finansowanie

Sukces polityk integracyjnych zależy od związku między strategicznymi, skoordynowanymi, wielowymiarowymi ramami polityki a odpowiednim wsparciem w zakresie finansowania.

Unia Europejska wsparła działania integracyjne poprzez przeznaczone na ten cel finansowanie oraz w szerszym kontekście poprzez instrumenty ukierunkowane na zapewnienie spójności społeczno-gospodarczej we wszystkich państwach członkowskich. W poprzednim cyklu (2007–2013) wydano 825 mln EUR w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich. Przegląd śródkresowy Europejskiego Funduszu

⁴⁵ Forum integracji zostało powołane przez Komisję Europejską we współpracy z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

⁴⁶ Zob.: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm..

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=EN>

⁴⁸ Zob. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/en/pdf>.

⁴⁹ Zob.: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich⁵⁰ wykazał, że bez wsparcia funduszu nie zrealizowano by projektów w większości państw członkowskich. W kilku państwach członkowskich fundusz przyczynił się do wzmocnienia i rozszerzenia działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe oraz miejscowe podmioty zajmujące się integracją oraz wspierał dialog i wymianę pomysłów i dobrych praktyk między zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w proces integracji⁵¹. Poza tym ukierunkowanym wsparciem państwa członkowskie mogły skorzystać ze znacznego finansowania dostępnego w ramach funduszy strukturalnych, aby wesprzeć środki związane z integracją mające na celu poprawę włączenia społecznego oraz dostępu do edukacji i rynku pracy dla obywateli państw trzecich. Na przykład z Europejskiego Funduszu Socjalnego (EFS) współfinansowano działania, z których skorzystało ponad 5 mln osób⁵². Finansowanie to stanowiło jednak zaledwie część całościowego wkładu przeznaczanego na ten cel w państwach członkowskich.

W obecnych wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020 państwa członkowskie przeznaczyły 765 mln EUR na integrację w ramach swoich krajowych programów Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Kwota ta jest niższa w porównaniu z poprzednim okresem, chociaż potrzeby są w rzeczywistości większe, jest ona zatem nieadekwatna do bieżącej sytuacji, biorąc pod uwagę całościowy nakład kapitału, jaki muszą poczynić państwa członkowskie.

Dlatego też przewodniczący Juncker w przemówieniu o stanie Unii z września 2015 r.⁵³ powiedział, że państwa członkowskie muszą ponownie przeanalizować swoje polityki wsparcia, integracji oraz włączenia, oraz zobowiązał się, że Komisja sprawdzi, w jaki sposób fundusze unijne mogłyby wesprzeć te wysiłki. Służby Komisji podjęły w związku z tym działania następcze, opracowując plan możliwości poszczególnych funduszy podlegających zarządzaniu dzielonemu, dedykowanych wspieraniu integracji oraz oceniły rolę, jaką mogłyby odegrać międzynarodowe instytucje finansowe. Komisja opracowała wytyczne, aby pomóc państwom członkowskim zwiększyć strategiczne i skoordynowane wykorzystanie odpowiednich funduszy unijnych w celu szybszego i skuteczniejszego działania na miejscu⁵⁴.

W obecnym okresie programowania państwa członkowskie mają dostęp do znacznych środków z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, a fundusze te w dużym zakresie przeznaczone są na wspieranie środków dotyczących integracji. Zwłaszcza Europejski Fundusz Socjalny (EFS) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) wspierają włączenie społeczne, kształcenie oraz inwestycje związane z rynkiem pracy⁵⁵. Na przykład w ramach EFS wszystkim państwom członkowskim przyznano kwotę 21 mld EUR na promowanie włączenia społecznego, walkę z ubóstwem i dyskryminacją, natomiast w ramach EFRR państwom członkowskim przydzielono kwotę 21,4 mld EUR. Z EFRR można

⁵⁰ Zob.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=PL>

⁵¹ Projekty dotyczyły głównie kursów językowych, kształtowania świadomości obywatelskiej, ułatwiania dostępu do rynku pracy, programów wymiany ze społeczeństwem przyjmującym / dialogu międzykulturowego, budowania zdolności zainteresowanych stron zajmujących się polityką integracyjną, w tym opracowywania narzędzi oraz wskaźników.

⁵² W ramach innych programów, np. Erasmus+, sfinansowano ponad 200 projektów w latach 2014–2015 ukierunkowanych na uchodźców lub wyzwania związane z ich włączeniem.

⁵³ Zob.: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf oraz <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ W ramach obu funduszy dostępne jest również finansowanie przeznaczone na budowanie zdolności, dobre rządzenie i wsparcie na rzecz MŚP, które może też stanowić wkład w ogólne inwestycje mające na celu wspomaganie integracji obywateli państw trzecich.

dofinansować środki wspierające inwestycje w infrastrukturę w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego i kształcenia, a także w zakresie budownictwa mieszkaniowego, zdrowia, przedsiębiorstw typu start-up oraz fizycznej, społecznej i gospodarczej rewitalizacji społeczności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji materialnej na obszarach wiejskich i miejskich⁵⁶.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) może przyczynić się do wspierania integracji w ramach priorytetu „promowanie włączenia społecznego”, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach którego przeznaczono ogółem 14,4 mld EUR, m.in. na tworzenie nowych miejsc pracy oraz wykonywanie podstawowych usług i działań na rzecz włączenia społecznego.⁵⁷

Komisja działa aktywnie razem ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia, aby wszystkie instrumenty finansowania zostały całkowicie spożytkowane w zintegrowany i strategicznie skoordynowany sposób. Wspiera ona wymianę doświadczeń między podmiotami i funduszami oraz podnoszenie zdolności zaangażowanych podmiotów w celu zapewnienia spójnego podejścia. Udało się już zintensyfikować dialog i udoskonalić wzajemne uczenie się za pośrednictwem Komitetu Funduszu Azylu, Migracji i Integracji i Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego⁵⁸. Innym przykładem jest nowo powstała sieć współpracy transnarodowej w sprawie migracji Europejskiego Funduszu Społecznego, która zrzesza instytucje zarządzające, partnerów społecznych oraz inne ważne podmioty w celu wymiany doświadczeń na temat najlepszego sposobu wykorzystania finansowania z EFS (również w kontekście synergii z Funduszem Azylu, Migracji i Integracji) na cele integracji obywateli państw trzecich. Komisja będzie nadal pogłębiać strategiczny dialog z poszczególnymi państwami członkowskimi podczas specjalnych posiedzeń oraz poprzez dopasowane wytyczne, tak aby maksymalnie wykorzystać dostępne finansowanie oraz zidentyfikować dodatkowe możliwości w ramach istniejących programów.

Ponadto Komisja będzie nadal zachęcała państwa członkowskie, organy na szczeblu regionalnym i lokalnym, jak również partnerów społecznych i organizacje pozarządowe do pełnego wykorzystywania mechanizmów partnerstwa przy wdrażaniu funduszy unijnych⁵⁹. Państwa członkowskie powinny stwarzać jak największe możliwości organizacjom, w

⁵⁶ W 2015 r. Komisja Europejska wydała szczegółowe wytyczne dla państw członkowskich w sprawie zapobiegania segregacji edukacyjnej i mieszkaniowej zmarginalizowanych społeczności, w tym migrantów, w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Zob.: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

⁵⁷ Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych może przyczynić się do poprawy integracji społecznej migrantów dzięki zapewnieniu im szkoleń zawodowych oraz edukacji, jak również wsparcia dla przedsiębiorstw typu start-up, jeżeli zechcą oni rozpocząć działalność na własny rachunek. Z Funduszu tego można również wspomóc wdrażanie zintegrowanych lokalnych strategii rozwoju, które z kolei mogą zapewnić szeroki zakres usług na rzecz migrantów. W ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym obywatele państw trzecich mogą uzyskać wsparcie w postaci podstawowej pomocy finansowej lub środków włączenia społecznego, jeżeli należą oni do grupy docelowej określonej na poziomie krajowym. W ramach programu ERASMUS+ państwa członkowskie otrzymują 400 mln EUR na poprawę włączenia społecznego poprzez edukację. Unia Europejska finansowała badania naukowe poświęcone integracji migrantów w ramach 7. programu ramowego oraz inicjatywy „Horyzont 2020”. Aby zapoznać się z najważniejszymi wnioskami w tej sprawie, zob. przegląd polityki „Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities” 2016, s. 51–87.

⁵⁸ Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

⁵⁹ Zgodnie z przepisami rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1–7.

szczegółności tym z nowatorskim podejściem, do korzystania z zaproszeń do składania wniosków w ramach programów krajowych realizowanych w ramach tych funduszy.

Ponadto Komisja zamierza zwiększyć wsparcie finansowe UE dla państw członkowskich na realizację celów związanych z integracją obywateli państw trzecich w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji w kontekście projektu budżetu na 2017 r.

5. KOLEJNE KROKI

W niniejszym unijnym planie działania w dziedzinie integracji Komisja wyznacza priorytety oraz narzędzia polityki dla konkretnych działań, które należy podjąć na szczeblu unijnym w ramach wsparcia działań na rzecz integracji podjętych na szczeblu państw członkowskich, mając na celu dalszy rozwój i usprawnianie polityki integracyjnej w całej UE. W ramach wysiłków podejmowanych przez Komisję na rzecz budowy bardziej odpornych, spójnych i silniejszych społeczeństw nadszedł czas na zintensyfikowanie działań we wszystkich dziedzinach. Integracja imigrantów, niedyskryminacja i włączenie społeczne będą nadal stanowiły dla Komisji priorytet we wszystkich odpowiednich działaniach i obszarach polityki, przy czym zachęca się państwa członkowskie, aby uczyniły podobnie.

Ponadto Komisja będzie kontynuować monitorowanie polityk integracyjnych oraz skutków ich realizacji, opierając się na obecnych narzędziach i wskaźnikach i je rozwijając, w tym poprzez większe zacieśnianie współpracy z odpowiednimi podmiotami⁶⁰. Na tej podstawie Komisja będzie nadal analizować skutki integracji obywateli państw trzecich, a w stosownych przypadkach będzie udzielać wskazówek państwom członkowskim w ramach europejskiego semestru⁶¹.

Państwa członkowskie zachęca się do zaktualizowania oraz umocnienia swoich polityk integracyjnych dotyczących obywateli państw trzecich przebywających w danym państwie zgodnie z prawem, w oparciu o niniejszy plan działania i z uwzględnieniem nowych i przyszłych wyzwań oraz do zapewnienia, aby wszystkie właściwe polityki były ukierunkowane na realizację celu polegającego na budowaniu bardziej spójnych społeczeństw. Państwa członkowskie powinny również zbadać w sposób strategiczny możliwe sposoby (oprócz finansowania z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji) dopasowanego do integracji, terminowego udzielenia innego odpowiedniego wsparcia finansowego za pośrednictwem programów realizowanych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz zapewnienia innych unijnych instrumentów finansowania, tak aby przysłużyły się realizacji celów tych państw w zakresie integracji, a także zwiększeniu synergii i komplementarności poszczególnych obszarów i poziomów polityki.

⁶⁰ Na przykład UE rozpoczęła wspólnie z OECD międzynarodowe porównanie rezultatów integracji, dzięki któremu decydenci uzyskają punkt odniesienia dla uzyskiwanych przez siebie wyników względem innych państw oraz będą mieli możliwość zidentyfikowania dobrych praktyk. OECD/Unia Europejska (2015), „Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In”. W przyszłości zbadane zostaną również skutki inicjatyw integracyjnych na poziomie lokalnym. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej pracuje obecnie nad monitorowaniem stopnia włączenia społecznego oraz uczestnictwa migrantów i ich potomków w życiu społeczeństwa z punktu widzenia praw podstawowych, a w 2017 r. opublikuje wyniki z drugiej tury największego ogólnounijnego badania na temat doświadczeń związanych z dyskryminacją, wiktymizacją związaną z przestępstwami z nienawiści oraz uczestnictwa migrantów i mniejszości w społeczeństwie (EU-MIDIS II).

⁶¹ Zob. zalecenia dla poszczególnych krajów na 2016 r. przyjęte w dniu 18 maja 2016 r.: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_pl.htm

Komisja będzie przeprowadzać regularne przeglądy realizacji działań przedstawionych w niniejszym planie działania oraz oceny poczynionych postępów, a także będzie identyfikowała niezbędne działania dodatkowe oraz przedkładała sprawozdania do Parlamentu Europejskiego i Rady.

**PEŁNE ZESTAWIENIE DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH NA POZIOMIE UE W
LATACH 2016–2017**

	Działania na poziomie UE w celu wsparcia państw członkowskich	Orientacyjny termin	Najważniejsi uczestnicy
Środki poprzedzające wyjazd/przyjazd	Wdrożenie projektów mających na celu wsparcie skutecznych środków poprzedzających wyjazd i przyjazd, również w kontekście programów przesiedlania (np. kursy językowe, udzielanie informacji na temat kultury oraz wartości kraju docelowego) w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji.	2016/2017	Komisja, państwa członkowskie, społeczeństwo obywatelskie, państwa trzecie
	Zaangażowanie się razem z państwami członkowskimi w zacieśnianie współpracy z wybranymi państwami trzecimi w sprawie środków poprzedzających przyjazd określonych w planie działania z Valletty.	2016	Komisja, państwa członkowskie, państwa trzecie
	Nowa Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu ułatwi wymianę informacji na temat najlepszych praktyk w zakresie środków integracji poprzedzających przyjazd.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
Edukacja	Udostępnienie internetowego systemu oceny umiejętności językowych oraz do nauki języka w ramach programu Erasmus+ około 100 000 nowo przybyłych obywateli państw trzecich, w szczególności uchodźcom.	2016	Komisja
	Udzielenie wsparcia organom krajowym i władzom regionalnym na organizację wydarzeń związanych z partnerskim uczeniem się, obejmujących lekcje powitalne, oceny umiejętności i znajomości języka, wsparcie dla dzieci bez opieki, podnoszenie świadomości międzykulturowej, uznawanie kwalifikacji akademickich oraz integrację w szkolnictwie wyższym.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Stworzenie europejskich sieci polityki dla badaczy, praktyków oraz lokalnych/regionalnych decydentów, aby umożliwić im wymianę dobrych praktyk w zakresie integracji świeżo przybyłych osób poprzez kształcenie formalne i pozaformalne.	2017	Komisja
	Zniesienie barier w uczestnictwie we wczesnej edukacji dla dziewcząt i chłopców będących obywatelami państw trzecich poprzez opracowanie europejskich ram jakości dla wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, w tym wsparcie oraz pomoc w udzielaniu wsparcia pracownikom wczesnej	2016	Komisja, państwa członkowskie

	edukacji i opieki nad dzieckiem w odpowiedzi na szczególną sytuację rodzin migrantów.		
	Promowanie podnoszenia umiejętności osób o niskich umiejętnościach i kwalifikacjach w kontekście Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Finansowanie transnarodowych projektów i partnerstw, aby udzielić wsparcia na rzecz edukacji włączającej, szkoleń oraz młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem projektów związanych z migracją oraz dialogiem międzykulturowym w ramach programu Erasmus+.	2016-2017	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Kontynuacja analizy wyników integracji obywateli państw trzecich w ramach europejskiego semestru.	corocznie	Komisja
	Udzielenie wsparcia nauczycielom i pracownikom szkół dotyczącego sposobów promowania edukacji włączającej i uwzględniania określonych potrzeb uczniów migrantów, a także integracji uchodźców poprzez kursy internetowe oraz działalność dotyczącą rozwoju zawodowego przy wykorzystaniu internetowej platformy „School Education Gateway”.	2016	Komisja
Rynek pracy i szkolenie zawodowe	Stworzenie „zestawu narzędzi dla obywateli państw trzecich” w ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności wspierających terminową identyfikację umiejętności i kwalifikacji osób ubiegających się o azyl, uchodźców oraz pozostałych obywateli państw trzecich.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Poprawa w zakresie uznawania kwalifikacji <u>akademickich</u> obywateli państw trzecich poprzez między innymi: <ul style="list-style-type: none"> – szkolenie pracowników w ośrodkach przyjmujących, aby umożliwić szybsze wdrażanie procedur uznawania; – poprawę dostępu do procedur uznawania kwalifikacji akademickich dla beneficjentów ochrony międzynarodowej; – ulepszenie kanałów komunikacyjnych do wymiany informacji między Europejską Siecią Krajowych Ośrodków Informacji (ENIC) i siecią krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC) a odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi, które podejmują działalność edukacyjną w ośrodkach przyjmujących; – opracowanie zestawu narzędzi dla osób dokonujących oceny kwalifikacji w celu wspierania procesu uznawania kwalifikacji akademickich uchodźców. 	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Poprawa przejrzystości i zrozumienia kwalifikacji zdobytych w krajach trzecich poprzez zmianę europejskich ram kwalifikacji (wniosek w sprawie zalecenia Rady przyjęty w ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności), która przyczyni się do ich lepszego wdrożenia oraz rozszerzenie ich zakresu o możliwość powiązania ich z ramami kwalifikacji dla innych regionów świata.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Finansowanie projektów promujących: szybkie	2016-2017	Komisja,

	wprowadzanie na rynek pracy i szkolenia zawodowe (np. poprzez ocenę i walidację umiejętności, kursy językowe skoncentrowane na możliwości znalezienia zatrudnienia, a także szkolenia w miejscu pracy) oraz integracja uchodźców oraz kobiet na rynku pracy (EaSI / Fundusz Azylu, Migracji i Integracji).		państwa członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Promowanie wymiany obiecujących praktyk w zakresie integracji na rynku pracy poprzez istniejące sieci i programy (sieć publicznych służb zatrudnienia, koordynatorzy programu gwarancji dla młodzieży, program wzajemnego uczenia się oraz Europejską Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich).	2016	Komisja, państwa członkowskie
	Stworzenie internetowego repozytorium obiecujących praktyk dotyczących integracji osób ubiegających się o azyl / uchodźców służącego jako źródło informacji dla osób odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki w państwach członkowskich.	2016	Komisja, państwa członkowskie
	Science4Refugee: inicjatywa, której celem jest zapewnienie uchodźcom i osobom ubiegającym się o azyl posiadającym wiedzę naukową odpowiednich stanowisk na uniwersytetach oraz w instytucjach badawczych w UE.	2016-2017	Komisja
	Zapewnienie funduszy w celu zwiększenia zdolności gmin oraz samorządów terytorialnych w zakresie praktyk przyjmowania i integracji uchodźców, ze szczególnym uwzględnieniem integracji na rynku pracy.	2016/2017	Komisja, państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne
	Kontynuacja analizy wyników integracji obywateli państw trzecich w ramach europejskiego semestru.	corocznie	Komisja
	Ulepszenie działań informacyjnych skierowanych do młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się wymagającej szczególnego traktowania, w tym do obywateli państw trzecich, w ramach programów gwarancji dla młodzieży.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Identyfikacja najlepszych praktyk w celu promowania i wsparcia przedsiębiorczości wśród migrantów oraz sfinansowanie projektów pilotażowych dotyczących rozpowszechniania tych praktyk.	2016	Komisja, państwa członkowskie
	Konkurs innowacji społecznych mający na celu nagrodzenie innowacji w zakresie produktów, technologii, usług oraz modeli, które wspierają integrację uchodźców i innych obywateli państw trzecich.	2016	Komisja, sektor prywatny
	Promowanie wymiany obiecujących praktyk dotyczących integracji w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz partnerskiego uczenia się poprzez istniejące inicjatywy polityczne i programy (europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego, Europejski pakt na rzecz młodzieży, Erasmus+, Edukacja i szkolenie 2010 itp.).	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, sektor prywatny
Dostęp do podstawowych usług	Promowanie wykorzystania funduszy UE do celów związanych z przyjmowaniem obywateli państw trzecich, ich edukacją, zakwaterowaniem, zdrowiem oraz zapewnieniem im infrastruktur społecznych.	2016-2017	Komisja

	Wzmocnienie współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w celu zapewnienia finansowania tymczasowego zakwaterowania, opieki zdrowotnej oraz mieszkań socjalnych nowo przybyłym obywatelom państw trzecich;	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, EBI
	Promowanie partnerskiego uczenia się wśród państw członkowskich w zakresie sposobów stawiania czoła wyzwaniom związanym z zapewnieniem zakwaterowania.	2017	Komisja, państwa członkowskie
	Wsparcie najlepszych praktyk w zakresie zapewniania opieki zdrowotnej szczególnie wrażliwym obywatelom państw trzecich i uchodźcom, w tym kobietom, dzieciom oraz osobom starszym w ramach drugiego wspólnotowego programu działań w dziedzinie zdrowia (roczny plan prac 2016).	2016	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony w dziedzinie zdrowia
	Stworzenie modułów szkoleń pilotażowych dla pracowników służby zdrowia oraz funkcjonariuszy organów ścigania w zakresie świadczeń zdrowotnych dla obywateli państw trzecich w celu podniesienia i poprawy umiejętności i zdolności pracowników służby zdrowia pierwszego kontaktu oraz promocji podejścia holistycznego do opieki zdrowotnej nad poszczególnymi osobami.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony w dziedzinie zdrowia
Aktywne uczestnictwo i włączenie społeczne	Opracowanie podręczników i zestawów narzędzi dla praktyków w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej; rozwijanie dialogu międzykulturowego; aktywne uczestnictwo obywateli państw trzecich w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym oraz sporcie w społeczeństwach przyjmujących; jak również wkład pracy z młodzieżą.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony w dziedzinie kształcenia
	Wdrożenie projektów mających na celu promowanie dialogu międzykulturowego oraz europejskich wartości poprzez kulturę, film oraz sztukę (Kreatywna Europa).	2016	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Finansowanie projektów mających na celu promowanie uczestnictwa obywateli państw trzecich w życiu politycznym, społecznym oraz kulturalnym w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji.	2016-2017	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Finansowanie sieci miast, partnerstwa miast oraz projektów społeczeństwa obywatelskiego związanych z aktywnością obywatelską, z uwzględnieniem obywateli państw trzecich, w ramach programu Europa dla Obywateli.	2016-2020	Komisja, państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne, społeczeństwo obywatelskie
	Przeciwdziałanie ksenofobii poprzez podnoszenie świadomości oraz promowanie najlepszych praktyk w dziedzinie przeciwdziałania ksenofobicznym czynom i wypowiedziom w kontekście nowo utworzonej europejskiej grupy wysokiego szczebla ds. walki z rasizmem, ksenofobią i innymi formami nietolerancji.	Rok 2016 i później	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Promowanie projektów dotyczących integracji uchodźców w ramach wolontariatu europejskiego (części programu Erasmus+).	2016	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie

	Finansowanie projektów dotyczących zwalczania rasizmu i ksenofobii oraz zapobiegania im, w tym przestępstwom z nienawiści oraz nawoływaniu do nienawiści; realizacja inicjatyw na rzecz lepszego zrozumienia między społecznościami oraz promowanie działań i projektów międzyreligijnych oraz międzykulturowych, a także zwalczanie dyskryminacji przez organizacje pozarządowe UE w ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo”.	2016-2017	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Stworzenie strony internetowej stanowiącej punkt kompleksowej obsługi, na której znajdują się informacje na temat odpowiednich funduszy UE wspierających projekty i inicjatywy promujące tolerancję oraz zwalczające rasizm, ksenofobię i dyskryminację.	2016	Komisja
	Finansowanie projektów ukierunkowanych na rozpowszechnianie i powielanie dobrych praktyk promujących włączenie społeczne u podstaw, w tym integrację w ramach programu Erasmus+.	2016-2017	Komisja
	Stworzenie zestawu narzędzi dla decydentów oraz osób pracujących z młodzieżą związanego z udziałem pracy z młodzieżą oraz uczenia się nieformalnego i pozaformalnego na rzecz integracji.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony w dziedzinie kształcenia
	Finansowanie międzynarodowych projektów kulturalnych i audiowizualnych w celu wsparcia integracji uchodźców w ramach programu Kreatywna Europa.	2016	Komisja, społeczeństwo obywatelskie
	Wdrożenie projektów mających na celu promowanie włączenia społecznego poprzez młodzież i sport w ramach programu Erasmus+.	2016	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Finansowanie projektów mających na celu wczesną identyfikację, ochronę oraz integrację obywateli państw trzecich będących ofiarami handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci bez opieki w ramach Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji.	2016-2017	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
	Kontynuacja współpracy z Parlamentem Europejskim oraz Radą w celu przyjęcia dyrektywy dotyczącej przeciwdziałania dyskryminacji.		
	Identyfikacja oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie wspierania kobiet.	2016-2017	Komisja, państwo członkowskie, społeczeństwo obywatelskie
Narzędzia koordynacji, finansowania oraz monitorowania	Wzmocnienie sieci krajowych punktów kontaktowych ds. integracji i przekształcenie jej w „europejską sieć integracji” promującą wzajemne uczenie się wśród państw członkowskich.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Promowanie współpracy między różnymi poziomami zarządzania, z uwzględnieniem szczebla regionalnego i lokalnego, poprzez partnerstwo w ramach agendy miejskiej UE skierowanej na integrację obywateli państw trzecich.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne
	Wspieranie działań innowacyjnych na szczeblu	2016-2017	Komisja,

	lokalnym poprzez ukierunkowane finansowanie, w tym w ramach programu innowacyjnych działań miejskich.		władze lokalne i regionalne
	Wzmacnianie współpracy oraz strategicznego dostosowania wszystkich istotnych instrumentów finansowania UE w celu zwiększenia wpływu wsparcia ze strony Unii na ogólną integrację obywateli państw trzecich.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	Wzmocnienie współpracy poprzez dedykowane wymiany oraz spotkania z odpowiedzialnymi organami krajowymi w ramach odpowiednich funduszy unijnych.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie
	W kontekście zasady partnerstwa oraz wspólnej odpowiedzialności: wzmocnienie zaangażowania wszystkich istotnych uczestników, w tym poprzez wsparcie wymiany doświadczeń między uczestnikami związanych z wykorzystaniem Europejskiego Funduszu Społecznego do celów finansowania integracji uchodźców poprzez sieć współpracy transnarodowej w sprawie migracji Europejskiego Funduszu Społecznego.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, inni uczestnicy
	Dalsze gromadzenie dowodów w zakresie integracji na poziomie UE, w tym poprzez monitorowanie rezultatów integracji na szczeblu lokalnym.	2016-2017	Komisja, państwa członkowskie, także we współpracy z OECD
	Monitorowanie włączenia społecznego oraz uczestnictwa migrantów będących obywatelami państw trzecich w życiu społeczeństwa z perspektywy praw podstawowych.	2016	Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej